

התברר והופרד מן השיריים. שיטת ריב"א, שאם השיריים אינם ניכרים לעצמם – אין איסור בהקטרתם עד שהדבר הנקטר יתברר, דהיינו עד שיקמוץ מן המנחה או יזה מן הלוג, וכן משמע ברמב"ם.

באשר לזמן חלות איסור "בל תקטירו", שיטת רש"י שאיסור הקטרת השיריים מתחיל רק לאחר הקטרת מה שמיועד להקטרה. תוס' חולקים, ולדעתם אסור להקטיר גם לפני שהחלק המיועד להקטרה הוקרב, ואפילו לפני שהוא

מערכה קפ. העלאה למזבח "לשם עצים" (עז,א)

לאישים", כגון איברי חטאת. ר"א סובר שהתנאי "לריח ניחוח" מוסב בין על שאור ודבש ובין על "כל שממנו לאישים". ואילו חכמים מדייקים לאידך גיסא מהמילה "אותם", שיש כאן דין מיוחד בשאור ודבש, ורק בהם נאמר ההיתר "לשם עצים". נמצא, אפוא, שהכל מודים לדיוק "ריח ניחוח" והיתר "לשם עצים" הנשמע ממנו (דיוק זה אף מופיע כדין פשוט בספרא, ויקרא נדבה פרשתא יב,ט), אלא שחכמים מגבילים זאת לשאור ודבש בלבד, ור"א מרחיב את ההיתר אף לדין "כל שממנו לאישים".

בברייתא מובאת דעת ר' יהודה, המרחיב יותר את יריעת ההיתר "לשם עצים". לדעתו חכמים התירו להעלות גם "דבר שממנו לאישים" לשם עצים, ור"א וחכמים נחלקו רק בתערובת אברי תמימים ובעלי מומים. כיוצא בזה אומר ר' יהודה (בברייתא פא,א) גם על דם חטאת שנתערב בדם עולה. הגמ' (עז,ב) מבארת במסקנתה, שהיתר "לשם עצים" אינו שייך בבעלי מומים, ור"א מתיר בהם מטעם אחר, שלמד מכתוב מיוחד היתר לאברי בעלי מומין כשהם מעורבים בתמימים (על כך – במערכה הבאה).

טעמים של חכמים

יש להבין את סברת חכמים לשיטת משנתנו, מדוע התירו "לשם עצים" בשאור ודבש בלבד, ולא ב"כל שממנו לאישים"? הקושיה גוברת לנוכח המשך הסוגיה: הגמ' אומרת שר"א למד מדיוק "אותם" שרק לגבי שאור ודבש נאמרה החומרא שאסור להעלות אותם גם על הכבש (דין זה נלמד מריבוי "ואל המזבח לא יעלו" במנחות נז,ב), ולא נאמרה ב"כל שממנו לאישים"², ואף חכמים סוברים כן, אלא שלדעתם "תרתני שמע מינה". אם כן, לדעתם הדיוק "אותם" מחדש באיסור "כל שממנו לאישים" קולא וחומרא: הקולא – שהכבש אינו כמזבח, ומותר להעלות עליו איברי חטאת; והחומרא – שאין היתר להעלות למזבח איברי חטאת "לשם עצים", ולא נתבאר טעמו של דבר, דבחדא קל משאור ודבש ובחדא חמור" (קין אורה, מנחות שם).

לעיתים עומד לפנינו קרבן המיועד להקרבה שיש בעיה בהקרבתו על גבי המזבח, מפני שיש ספק בדינו, האם אכן הוא ראוי להקרבה, או שהוא מעורב בדבר שאינו ראוי להקרבה. בסוגיה כאן מתחדש צד היתר להעלות קרבן כזה על המזבח, וזאת כאשר ההעלאה איננה לשם הקטרה אלא "לשם עצים", כביכול אינו אלא חלק ממערכת העצים. יש לברר את הדעות השונות בהיתר זה, אימתי נאמר.

סוגיה זו שלובה בסוגיות בהמשך הפרק, הדנות על דם הקדשים שנתערב, ובו הוזכרה סברה דומה: "רואה אני... כאילו הם מים". לפיכך, על מנת לקבל תמונה מלאה על גררי היתר "לשם עצים" יש לעיין גם בסוגיה שם ובמערכה קפח וקפט.

מחלוקת התנאים ומקורה

במשנתנו נחלקו תנאים באשר לתערובת איברי חטאת, המיועדים לאכילה, באיברי עולה, המיועדים להקטרה: דעת ר' אליעזר¹ שהכל יועלה למזבח "ורואה אני את בשר החטאת מלמעלה כאילו הן עצים". חכמים אוסרים זאת, ולפיכך לדעתם אין ברירה אלא להמתין עד למחר ("תעובר צורתן"), אז יעבור זמן הקטרת העולה ואכילת החטאת, וישרפו בבית הדשן המיועד לקדשים פסולים.

מחלוקת דומה מופיעה במשנה להלן (עט,ב) לגבי דם שדינו להנתן למטה, כגון דם עולה, שנתערב בדם חטאת הניתן למעלה: ר' אליעזר אומר שיתן למעלה ולמטה, "ורואה אני את התחתונים מלמעלן כאילו הם מים", וחכמים חולקים, שהכל ישפך לאמה.

הגמ' (עז,א) מבארת שר' אליעזר למד את היתרו מדיוק הכתוב: "קרבן ראשית תקריבו אותם לה", ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח" (ויקרא ב,יב), לשם הקטרה כקרבן, ומשמע שהעלאה שלא לשם קרבן מותרת. פסוק זה עוסק באופן ישיר באיסור הקטרת שאור ודבש, ככתוב בפסוק הקודם: "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה", אלא שמהמילה "ממנו" למדנו איסור נוסף על הקטרת "כל שממנו

1. כך הנוסח לפנינו כאן ובמקבילות ביומא (מז,ב) ומנחות (קז,ב), אבל ביבמות (ק,א): "אלעזר". הגירסה 'אליעזר' מוכחת מהגמ' להלן פב,א: "כיון דאיכא חטאת ואשם, דכי נכנס דמן פסולין – לא פסיקא ליה", כלומר, הגמ' מקשרת בין ר"א הסובר "רואין" (בדם, וכשיטתו באברים "לשם עצים") לבין ר"א המשווה אשם לחטאת, שהוא בודאי ר"א בן הורקנוס, חברו של ר' יהושע (עיין גמ' יב,ב). וכן דעת רש"י (פא, ד"ה ר"א אומר ינתנו במתן ארבע) ותוס' (עז,ב ד"ה ואי; עט,ב ד"ה במאי וד"ה אמר). מאידך, יש ראייה לכאורה שהסובר "רואין" אינו ר' אליעזר, שהרי בתערובת מתן אחת

2. במנחות שם נחלקו אמוראים בדבר, והסוגיה כאן כדעת ר' אלעזר שם (תוס' כאן ד"ה ורבנן).

לריח ניחוח או יועלו לשם עצים³. ומאידך, ההעלאה לכבש אינה מונעת את האכילה, שכן אין זה מקום ההקטרה. לעומת זאת בשאור ודבש המבחן הוא יותר בכוונה, האם נעשה בהם מעשה המחשוב אותם כקרבן. לכן, כשאינם מובאים בתורת קרבן אלא כעצים בעלמא – הדבר מותר, ואילו ההעלאה לכבש אסורה בהם, מפני שהיא מבטאת רצון להקטיר את הדבר⁴.

בספרא (ויקרא נדבה פרק ו,ו) מופיע מקור אחר לכך שאין להקריב אברי עולה שנתערבו באברי חטאת, מדיוק "וקרבו וכרעיו" (ויקרא א,ט) – דווקא של העולה ולא של אברי שאר הקדשים שנתערבו עמה⁵. בעזרת כהנים מסביר את היחס בין הדרשות: הדרשה בספרא מלמדת שאין היתר להעלותם לשם הקטרה, והדרשה כאן מלמדת שאף לא לשם עצים.

הנתינה לשם עצים – האם גם לכתחילה?

מלשונו של רבי אליעזר "אבל אתה מעלה לשם עצים" נראה כי אף לכתחילה רשאים הכהנים לעשות כן (מנחת חינוך, מצוה קיז; תורה תמימה, ויקרא ב הערה סה). ברם, הגמ' ביומא (מזב,ב) אומרת (לגבי הספק על הסולת ש"בין הביניים", בין אצבעותיו של הכהן, האם דינה כקומץ או כשיריים), שאף שלדעת ר"א ניתן לצאת מידי הספק בהקטרה "לשם עצים" – לכתחילה יקמצו כהנים שאצבעותיהם שמנות, כדי שלא להגיע לידי ספק זה. ופירש רש"י: "שלא התיר ר' אליעזר להעלות שיריים לשם עצים אלא מפני תערובת איברי עולה, שלא יצאו לבית השריפה" (וכן ברש"י ביבמות ק,א ד"ה ואל המזבח: "ומותר לעשות כן מפני תקנת עולה"), ובריטב"א ביומא שם: "אבל כל היכא דאפשר אסור לעשות כן לכתחילה". כך נראה גם מדברי הרמב"ם (הל' איסורי מזבח ה,ג) לגבי שאור ודבש, שבהם חכמים מודים להיתר "לשם עצים": "העלה שאור או דבש בפני עצמן למזבח לשם עצים – פטור", ומשמע שהדבר אסור לכתחילה.

נראה בטעמו של דבר, ש"לשם עצים" אין פירושו שהעלאה זו היא כנדבת עצים, שיש בה קיום מצוה של קיום אש המזבח. המונח "לשם עצים" הוא ביטוי לשריפה סתמית שאין לה שום משמעות של הקטרה, והרי זה כמי שמניח על המזבח חפץ שאין בו שום צורך⁶. ממילא, ברור שאין לעשות

דבש האסור בהקטרה. "דבש" לעניין זה הוא כל מיני מתיקה, כגון פירות מתוקים (משנה למלך, הל' איסורי מזבח ה,א).

נראה להסביר זאת כך: "דבר שממנו לאישים" לא נאסר למזבח משום שיש בו פגם עצמי כלשהו; והא ראייה, שאיברים אלו אכן מוקטרים בקרבן עולה. כמו כן בשיירי המנחה, הרי סולת זו עצמה יכלה להיות חלק מן הקומץ. איסורם להקטרה נובע מכך שיש להם ייעוד שונה, להיות נאכלים, ואסור להטות אותם מן היעד שקבעה להם התורה. לעומת זאת בשאור ודבש גזרה התורה שהם פגומים בקרבן, ואין זה נובע מיייעוד שונה שנקבע להם. מכיוון שכך, דיני "כל שממנו לאישים" תלויים בשאלה המעשית, האם העלאתם מבטלת את אכילתם, ולכן אין הבדל אם יוקטרו

3. יסוד זה מבואר בתוס' (עז,ב ד"ה בדם), שכתבו שחכמים אוסרים "לשם עצים" דווקא בדבר הנקרב, ולא בפסולין, ועיין על כך במערכה קפד. כעין זה כתב בקרן אורה כאן, שלא מסתבר להחיל את היתר "לשם עצים" על דבר שממנו לאישים, כי בלאו הכי אסור לשרוף קדשים הנאכלים. ואמנם בשריפת קדשים הנאכלים אין לאו, אבל גם ב"כל שממנו לאישים" אין מלקות, כמשמעות ברמב"ם (הל' איסורי מזבח ה,ג וכס"מ שם).

4. ביאור זה מיושב יותר על פי דעת רגמ"ה במנחות נז,ב, שאיסור ההעלאה בכבש הוא אף בלא הקטרה.

5. כך פירש רבנו הלל (ספרא שם פרק ז,ד). במיוחד לר"ש היסב את הדרשה לעניין אחר, בגלל הסוגיה כאן.

6. כך כתב בשפת אמת (להלן קטז,ב), בדרך "אפשר", שאין הכוונה שבשר זה יחשב

כ"לשם ריח ניחוח". לכאורה, אדם הנותן איברים בסתמא על המזבח – סתמו כלשם ריח ניחוח, כדברי הגמרא (ב,ב) ש"סתמו לשמו", וכפי שאומר רבי יוסי (מו,ב) בעניין "לשם ריח, לשם ניחוח": "אף מי שלא היה בלבו לשם אחד מכל אלו כשר". מאידך, בדבר האסור בהקרבה יש מקום לומר להיפך, שבדרך כלל נתינתו איננה לשם הקטרה.

מלשון ר"א במשנה: "ורואה אני... כאילו הן עצים", משמע שאין צורך במחשבה מיוחדת לשם עצים, אלא אנו ממילא אומרים כן (יכהן פאר)⁸. כך גם נראה מלשון הרמב"ם בפירושו המשנה: "ורואין שכל מה שנמצא מבשר החטאת למעלה במזבח כאילו הוא עצים" (נתיבות הקודש), וכך נוקט בכסף משנה (הל' איסורי מזבח ה,ג. הרדב"ז שם הסתפק בדבר וצייד להיפך, אבל בתשובתו ח"ה סי' פז נקט ככס"מ).

פסק ההלכה

הרמב"ם פוסק כדעת חכמים, שאין להקריב איברי חטאת שנתערבו באיברי עולה (הל' פסולי המוקדשין ו,כ). ואין לזרוק דם חטאת שנתערב בדם עולה (שם ב,יא), וכן דעת המאירי (יומא מז,ב; סוטה כב,ב; יבמות ק,א). מאידך, לגבי שאור ודבש כתב (הל' איסורי מזבח ה,א-ג): "ואינו חייב אלא אם הקטירן עם הקרבן או לשם קרבן... העלה שאור ודבש בפני עצמן למזבח לשם עצים – פטור"⁹, וכמבואר בסוגיה כאן שבוזה אף חכמים מודים.

טעמה של הכרעה זו, ש"יחיד ורבים – הלכה כרבים". ועוד, שסתם משנה במנחות (כג,א): "נתערב קומצה בשיריה... לא יקטיר", ולא הותר להעלותה לשם עצים, וכדעת חכמים (תוס' סוטה כג,א ד"ה דמסיק). ואכן, בתוספתא (מנחות ד,א) ר' אליעזר חולק ואומר: "יקרב"¹⁰.

אולם יש ראשונים שנראה מדבריהם שיש מקום לפסוק כר"א. תוס' כאן (עז,א ד"ה ורבנן; עז,ב ד"ה הא) מציינים ש"בכמה מקומות סוגיא דשמעתא כוותיה", ולפיכך לא נמנעו מלפרש סוגיא ביומא על פי דרכו דוקא. לפיכך כתב בליקוטי הלכות (מנחות, עמ' 46) ש"משמע דנקטו כר"א".

אכן, בכמה מקומות מביאה הגמ' את דברי ר' יהודה בנו של ר"ש בן פזי, שהציע לפתור ספקות בהקטרת קומץ המנחה באמצעות קולת ר"א ב"לשם עצים" (יומא מז,ב; יבמות ק,א; סוטה כג,א; זבחים עז,ב; מנחות קוב,ב)¹¹. בחלק מהסוגיות הגמ' אומרת שפתרון זה אינו אפשרי לדעת רבנן,

כן ללא כל סיבה. ברם, במנחת חינוך (מצוה קיז) כתב שאולי האיסור להעלות שאור ודבש "לשם עצים" אינו אלא מדרבנן.

מתוס' בנוזר כט,א והרא"ש שם עולה, שהיתר "לשם עצים" נאמר גם לצורך קיום מצוה דרבנן⁷.

הקומץ שבין הביניים. הסוגיה ביומא מז,ב דנה האם הסולת שנכנסת בין אצבעות הכהן בשעת הקמיצה שייכת לקומץ המוקטר או שמא היא חלק מן השיריים הנאכלים. מחמת הספק קובעת הגמרא שלכתחילה עדיף שיקמצו כהנים שאצבעותיהם שמנות ואין רווח בין אצבעותיהם, וזאת אפילו לדעת רבי אליעזר, הסובר שניתן להקטיר את השיריים "לשם עצים". מכאן שגם לדעתו אין זה היתר פשוט, אלא לשעת הצורך בלבד.

הכוונה "לשם עצים" – כיצד?

רש"י בכמה מקומות מציין שלדעת ר"א המקריב צריך להתנות, שאם מה שמעלה כעת ראוי להקטרה – הרי זה לשם הקטרה, ואם לאו – הרי זה לשם עצים (עז,ב ד"ה לשם עצים; יומא מז,ב ד"ה דמקטיר; סוטה כג,א ד"ה דמסיק; מנחות קוב,ב ד"ה אית להו). כל זאת לגבי דברים שיש ספק בדינם, האם דינם כקומץ או כשיריים, אבל לא כתב זאת בנדון דידן, שיש תערובת ודאית של אברי חטאת בעולה. היה מקום לומר גם כאן שיעלה כל אבר בנפרד ויתנה עליו, אבל תוס' בסוטה (כג,א ד"ה דמסיק) כותבים בפשטות שכאן לא שייך תנאי, ונראה שדי בכוונה כללית שכל מה שאינו ראוי להקטרה יהיה לשם עצים.

יש לדון על העלאה סתמית, האם דינה כ"לשם עצים" או

שהעלאה "לשם עצים" איננה שקולה כנדבת עצים. על פי זה, אין ללמוד מהסוגיה כאן היתר להוסיף למערכה חומרי בעירה כלשהם מלבד עצים.

7. כגון מצות חינוך הבנים, עיין להלן הערה 14.

8. וכן משמע מסתימת לשונו בתוספתא במנחות המובאת להלן, שקומץ שנתערב בשיריים "יקרב".

9. מלשונו מבואר שהיתר זה אינו אלא כשהועלו בפני עצמם, אבל כשהועלו בצירוף לקרבן אחר – אין מועילה בהם הכוונה "לשם עצים" (כסף משנה, וראיה לדבריו מהל' שבת כט,יד והל' מאכלות אסורות יא,י, שאסור לנסך יין שנתערב בו מעט דבש). בלחם משנה ובש"ת הרדב"ז (ח"ה סי' פז) פירשו אחרת, שהיתר "לשם עצים" מועיל בכל מקרה, אלא שאם הועלו עם קרבן – סתמו כלשם הקטרה, אלא אם כן יאמר בפירוש אחרת.

10. בזבחים קיא, שנינו: "קמצה וחזר קומצה לתוכה והקריבו בחוץ – חייב", ולשיטת ר"א הרי זה פשיטא, והחידוש בזה הוא לדעת רבנן, שלדעתם אם אירע כך במקדש לא יקטיר ואם הקטיר עלתה לבעלים, כפירוש רש"י שם, ואפשר שהרי זה כ"מחלוקת ואחר כך סתם" כרבנן. עוד מצינו במשנה להלן פא,ב על תערובת הניתנים בפנים ובחוץ, שסתמה המשנה שישפכו לאמה, והגמ' מבארת שלדעת ר"א אין זה מדויק, שכן בקרבנות שאינם נפסלים בכניסתם להיכל יש לתת בפנים ואחר כך בחוץ, ולא טרחה להאריך ולשנות את מחלוקתו.

11. נראה שר' יהודה בריה דר"ש בן פזי לא אמר זאת על כל העניינים הללו (ואולי אמרם רק על הברייתא בסוטה שם, שאומרת במפורש "הקומץ קרב לעצמו והשיריים קרבין לעצמן"), והגמ' היא שמביאה את דבריו גם לגבי שאר המקומות. כך משתמע ביבמות שם, שדבריו מובאים כדי להסביר את דברי רב פפא, המאוחר לו.

סיכום

ר' אליעזר מתיר להעלות למזבח "דבר שממנו לאישים", כגון אברי חטאת, אם יעשה כן "לשם עצים" ולא "לריח ניחוח". לדעת חכמים היתר זה נאמר בשאור ודבש בלבד, ונראה שלדעתם האיסור להקטיר דבר שממנו לאישים הוא מפני יעודו לאכילה, ולכן אסור לשורפו בכל אופן שהוא.

היתר "לשם עצים" פירושו שזהו מעשה סתמי, שאינו בגדר הקטרה ואף לא בגדר נדבת עצים למזבח. לפיכך לכל הדעות אסור לעשות כן ללא צורך, ואף ר"א התיר זאת רק בתערובת עולה וחטאת, כדי לאפשר את הקטרת העולה (רש"י ריטב"א ורמב"ם). יש שהתירו זאת גם לצורך מצוה דרבנן (תוס' ורא"ש בנוזר).

בהעלאת אברי עולה וחטאת, לדעת ר"א המתיר זאת, אין צורך להתנות במפורש על כל אבר בפני עצמו שאם הוא לחטאת יהיה "לשם עצים", אלא יעלה הכל מתוך כוונה שהחטאת תחשב "לשם עצים". נראה שלדעתו הדבר מותר גם בלא כוונה מפורשת, ובלבד שלא יתכוון באופן חיובי להקטרה (כסף משנה; משמע בפירוש המשנה לרמב"ם).

הרמב"ם והמאירי פסקו כדעת חכמים, ויש מהראשונים שנראה מדבריהם שהעדיפו את שיטת ר"א, מכח הסוגיות ההולכות בשיטתו (תוספות; יראים). אפשר שהכל מודים לדעת ר"א כשיש בדבר צורך ל"תיקוני גברא", כלומר, להכשרת קרבנו של מחוסר כיפורים.

ומציעה פתרון חלופי (כך ביומא יבמות וסוטה; והפתרון החלופי שהוצע שם בלתי אפשרי לעניין הנדון בזבחים ובמנחות, ואין כאן המקום להאריך). בסוגיה במנחות (קו,א-ב) נדונה מחלוקת רבי ורבנן במשנה שם (קד,ב), ורבה¹² מפרש שנחלקו בדין "לשם עצים" והעמיד את רבנן דרבי בשיטת ר"א, ורבא אף אומר ש"דכולי עלמא אית להו כר"א" (אם כי, לביאור רב אשי במסקנת הסוגיה שם אין למחלוקתם קשר לדעת ר"א).

ביראים (סי' שכ) דן במחלוקת רבה ורבא (במנחות עט,א) על חטאת ששחטה במחשבת חוץ למקומו¹³, ופירש שנחלקו בבשר חטאת שהועלה "לשם עצים". יש שלמד מדבריו שדעתו לפסוק כר"א ('המקדש וקדשיו' על הל' פסוהמ"ק ו,כ). ואפשר שהיראים מסתמך על הסוגיה בסוף מנחות הנ"ל, בה נראה שרבה ורבא עצמם סוברים כמותו¹⁴.

באשר לסוגיה כאן (עו,ב), שהגמ' מסבירה את דברי ר' שמעון אודות הבאת לוג שמן בספק מצורע על פי שיטת ר"א, יתכן לומר שאין כוונתה שר"ש סובר בעלמא כר"א, אלא שהתיר זאת משום "תיקוני גברא", כשם שהתיר נדבת שמן, בניגוד לשיטתו הרגילה (עיין במערכה קעח). כך ניתן לדייק מלשון הגמ': "דמטיק להו לשם עצים, דתניא ר"א אומר..."¹⁵, ולא כמו בסוגיות המקבילות: "כר"א, דתניא...". אפשר שכוונת הגמ' שר"ש נקט בזה כדעת היחיד מפני שעת הדחק ותיקוני גברא¹⁵, או שאף רבנן דר"א יודו במקרה זה.

מערכה קפא. תערובת אברי בעל מום באברי תמימים (עז,ב)

במקרים מסוימים שהמיעוט אינו מתבטל, כגון שהאיסור הוא דבר חשוב. ברם, באיסור דרבנן יש מקום להקל בצירוף שיקולים נוספים, כגון כשחלק מן התערובת הלך לאיבוד, וניתן לתלות את האיסור דווקא בחלק שאבד, ולומר שמה שנותר בפנינו הוא מן ההיתר בלבד.

שיקול נגדי הקיים בקדשים הוא דין "דיחוי", לפיו כאשר קרבן נפסל לזמן מה – הרי הוא נדחה לעולם, גם כשחזר להכשרו. לפיכך, אם התערובת נאסרה בתחילה – אפשר שנדחתה כולה, ולא תחזור להכשרה אפילו כשחלק ממנה אבד (ראה מערכה קעב).

במשנתנו נחלקו ר' אליעזר וחכמים על דינה של תערובת זו: לדעת ר' אליעזר, אם חלק מהתערובת הוקרב בטעות –

נאמר בתורה: "כל אשר בו מום לא תקריבו, כי לא לרצון יהיה לכם... ואשה לא תתנו מהם על המזבח לה'...". כי משחתם בהם מום במ, לא ירצו לכם" (ויקרא כב,כ-כד). מלבד ההלכה שבעל מום פסול לקרבן, קבעה התורה לאו מפורש על הקרבתו.

הסוגיה עוסקת במקרה שנתערבו אברי קרבן תמימים עם אברי בעל מום, ובהקשר זה הוזכרו שני שיקולים לקולא, שעשויים להתיר את הקרבת התערובת: א. קיימת דרשה מהפסוק הנ"ל: "כי משחתם בהם מום במ", שדווקא כאשר בעלי המום עומדים בפני עצמם אין להקריבם, ואילו כאשר הם מעורבים – הדבר מותר. ב. כאשר רוב התערובת הוא מן הקרבן התמימים, קיימת הלכה כללית בתורה שהאיסור המעורב בטל ברוב, לפחות מדאורייתא, אלא שגזרו חכמים

12. לפנינו: "רבא", אבל תוס' שם (ד"ה רבה) הוכיחו שצ"ל "רבה".

13. עיין מערכה ר הערה 3.

14. יש להעיר גם למשנה בנוזר (כח,ב) האומרת שאדם יכול להדיר את בנו הקטן בנוזרות, וריש לקיש (כט,א) מסביר שקרבנו אינו אלא מדרבנן, ולדעתו "חולין בעזרה לאו דאורייתא". תוס' (ד"ה קסבר) מוסיפים: "האימורים של חטאת איכא למימר יעלם לשם עצים", כלומר, שגם הסובר שחולין בעזרה לאו דאורייתא מודה שאסור להקטירם על גבי המזבח (וכדברי תוס' כאן עז,ב ד"ה בדס), ולשם כך זקוקים אנו

להיתר "לשם עצים". נראה שכוונת תוס' שגם חכמים מודים בזה, כמו שכתבו תוס' אצלנו, שחולין גמורים מותרים לכל הדעות לשם עצים ולשם מים (קרבן אורה בנוזר שם). אבל הרא"ש בנוזר שם מבאר שזה כר"א דווקא, ולשיטתו יוצא שריש לקיש מעמיד משנה שלמה כר"א, ומשמע שהלכה כמותו. אם כן, ר' יוחנן שם מסביר את המשנה אחרת, ש"הלכה היא בנוזר".

15. בתוס' בבכורות סא,א ד"ה והא דתניא, בסופו, כתבו שבסוגיה כאן "משמע דר"ש אית ליה דר"א", ונראה שנקטו לשון מסופקת מחמת אפשרות זו, שזהו היתר מיוחד משום תיקוני גברא.